

Lesscenario: e-mail naar het dierenasiel

Doelgroep	eerste graad secundair onderwijs A-stroom
Betekenisvolle schrijftaak (onderwerp + doel + lezer)	De leerlingen schrijven een e-mail naar een dierenasiel in de buurt met als doel inlichtingen te geven en te vragen over de adoptie van een huisdier.
Teksttype	een e-mail
Taalbeschouwelijke focus	zinsbouw: variatie in zinsbouw – afwisseling korte en lange zinnen
Aanpak taalbeschouwing	● verbetering oefentekst ● gefocuste revisie ● modeltekst met highlights ● taalbeschouwelijke oefening ○ interactionele feedback ○ leerlingvoorbeelden
Differentiatie taalbeschouwing	➡ volledige zinnen bouwen ➡ samengestelde zinnen maken
Doelen	● De leerlingen schrijven een e-mail naar een onbekende volwassene, rekening houdend met de kenmerken van het teksttype. ● De leerlingen verzorgen hun tekst, met bijzondere aandacht voor zinsbouw. ● De leerlingen kunnen het schrijfproces met aandacht en doorzettingsvermogen doorlopen en beleven schrijfplezier. ● De leerlingen kunnen aan elkaar gerichte feedback geven. De relevante minimumdoelen vind je in de concordantietabel op de website.
Beginsituatie	De leerlingen hebben wellicht al eens een mailtje gestuurd naar een leerkracht (vb. via Smartschool), maar nog niet naar een onbekende volwassene. De tekstkenmerken kunnen reeds aan bod gekomen zijn in de methode. Verder zijn de leerlingen van de eerste graad vertrouwd met het OVUR-model of een andere manier van strategisch schrijven. Ze hebben waarschijnlijk nog niet zo veel ervaring met formeler taalgebruik.
Overzicht lessenreeks	● Les 1: een e-mail bespreken en een eerste versie schrijven ● Les 2: inzoomen op zinsbouw en een tweede versie schrijven
Vooraf	● Je kan gebruikmaken van de website van een dierenasiel in de buurt om de taak levensechter te maken: e-mailadres (<i>echte ontvanger</i>), foto's ... ● Zoek of schrijf een mailtje dat kan dienen als voorbeeld om de typische kenmerken van de e-mail aan te brengen.

Les 1 > een e-mail bespreken en een eerste versie schrijven

Inleiding: motiveren en oriënteren

Knoop een gesprekje aan met de leerlingen over het dierenasiel. Wie is er al eens geweest? Wat doet een dierenasiel? Heeft er iemand een dier uit het asiel geadopteerd? Hoe werkt dat precies?

Vertel aan de leerlingen dat je niet zomaar een huisdier in het asiel kan uitkiezen. Elk dier heeft zijn eigen karakter en noden, en op basis daarvan wordt beslist of je het mag adopteren. Je kan leerlingen dat zelf laten afleiden door een korte beschrijving die je op de website van een dierenasiel vindt (zoals het voorbeeld in *bijlage 1*) te bespreken.

Voorbeeld (gelinkt aan de schrijfp opdracht):

- > Wat kom je te weten over het karakter van het dier?
- > Aan welke voorwaarden moet je omgeving voldoen als je dit dier wil adopteren?

Vraag aan de leerlingen wie er graag een huisdier zou willen adopteren. Zouden ze in aanmerking komen voor een adoptie? Welk dier zou bij hen passen? Stel voor om een mailtje te sturen naar het dierenasiel om inlichtingen te vragen en te geven over een adoptie.

Een *betekenisvolle schrijftaak* heeft een duidelijk schrijfdoel, een uitdagend en boeiend onderwerp en een concrete ontvanger

Daarvoor moeten ze natuurlijk eerst weten hoe ze een e-mail moeten opstellen. Wie heeft al eens een e-mail geschreven? Waarom? Naar wie? In de volgende lesfase bespreek je één of meerdere voorbeelden om de tekstkenmerken aan te brengen of op te frissen.

Lesfase 1: inzoomen op het teksttype – klassikaal

Deel een voorbeeld uit van een e-mail naar een onbekende volwassene (zoals de e-mail in *bijlage 2*). Geef de leerlingen even de tijd om de e-mail te lezen.

Bespreek met de leerlingen:

- Wat is het doel van de e-mail? (vb. informatie geven of vragen). Ga inhoudelijk even in op het voorbeeld. Wordt het schrijfdoel bereikt?
- Wie is de ontvanger? Iemand bekend of onbekend? Waaraan zie je dat? Vestig de aandacht op het formele taalgebruik, de aanspreking en de slotgroet.
- Wat zijn dus belangrijke *tekstkenmerken* van een e-mail?

Noteer telkens kernwoorden op het bord en laat leerlingen mee noteren en/of de verschillende onderdelen aanduiden.

Voorbeeld:

- › Schrijfdoel: informatie geven of vragen
- › Ontvanger: onbekende volwassene
- › Taalgebruik: formele taal
- › **Tekstkenmerken:** onderwerpsregel, aanspreking, inleiding, midden, slot, slotgroet, naam

Je kan hier nog meer rekening houden met de beginsituatie van je leerlingen:

- Als de leerlingen nog helemaal niet met het teksttype vertrouwd zijn, bied je best nog enkele andere voorbeelden aan (vb. naar een bekende volwassene). Welke zijn de overeenkomsten en verschillen?
- Als leerlingen het nog niet gewoon zijn om in alinea's te schrijven, zoom er dan even op in en laat zien dat alinea's bouwstenen zijn die de lezer helpen de tekst goed te begrijpen. Elke alinea stelt één kernidee of onderwerp centraal. Het is daarbij belangrijk dat je alinea's in een logische volgorde presenteert. Je kan dat demonstreren door een tekst eerst zonder en dan met alinea's te laten zien. Bevraag het onderwerp per alinea en bespreek de volgorde.

Lesfase 2: voorbereiden en eerste versie schrijven

Eens de leerlingen vertrouwd zijn met de tekstkenmerken, kan je de schrijftaak concreter maken. Vestig daarbij nog eens de aandacht op het schrijfdoel, de ontvanger en het register.

Voorbeeld:

Je wil graag een huisdier adopteren. Daarom stuur je een mailtje naar (concrete ontvanger) van het dierenasiel. Je e-mail bevat de volgende informatie:

- › eerste alinea: beschrijf het dier dat je wil adopteren (= informatie geven)
- › tweede alinea: beschrijf je thuisomgeving (= informatie geven)
- › derde alinea: stel minstens twee vragen die je hebt over de adoptie van het dier (= informatie vragen)

Laat de leerlingen de inhoud eerst schriftelijk voorbereiden. Indien nodig kan je hen op weg helpen door de volgende vragen eerst te bespreken:

- 1.** Welk huisdier wil je adopteren? Hoe kan je het beschrijven?
Je kan leerlingen een woordspin laten maken met het ras, de kleur, het geslacht, de grootte, het karakter ... van het dier.
- 2.** Hoe is je thuisomgeving? Wat is er belangrijk voor jouw huisdier?
Geef eventueel de volgende opties: huis- appartement, stad – dorp – platteland, drukke –rustige omgeving, geen tuin – kleine/grote tuin, andere huisdieren (namelijk ...), aantal gezinsleden ...
- 3.** Wat wil je nog weten over de adoptie? Formuleer nog twee vragen.
Leerlingen kunnen vragen stellen over de kosten, de wachttijd, inentingen, de procedure ...

Overloop vervolgens de **succescriteria** bij deze opdracht en laat de leerlingen aan hun eerste versie beginnen. Zorg dat de leerlingen steeds kunnen teruggrijpen naar de criteria.

Voorbeeld:

De inhoud van mijn e-mail is duidelijk en volledig:

- › eerste alinea: ik beschrijf het dier dat ik graag zou adopteren
- › tweede alinea: ik beschrijf mijn thuisomgeving
- › derde alinea: ik stel minstens twee vragen over de adoptie van het dier

Mijn e-mail bevat:

- › een gepaste aanspreking en slotgroet
- › een kort maar concreet onderwerp
- › beleefd en verzorgd taalgebruik

Leg blitzbezoekjes af terwijl de leerlingen aan het schrijven zijn, en ondersteun waar nodig. Stel denkstimulerende vragen en geef voedende **feedback** vanuit het standpunt van de onwetende, geïnteresseerde lezer.

- Is wat de leerling schrijft begrijpelijk?
- Heeft de tekst een logische opbouw?
- Beantwoordt de tekst aan de succescriteria?
- Wat waardeer je aan de tekst?
- Hoe kan de leerling zijn tekst (nog) verrijken?

Geef de leerlingen voldoende tijd om de eerste versie te schrijven en na te lezen.

Differentiatie:

- Leerlingen met weinig inspiratie kunnen een kijkje nemen op de website van het dierenasiel. Welke dieren kun je momenteel adopteren?
- Snelle leerlingen kunnen enkele weetjes opzoeken over het gekozen dier (vb. het ras) en op basis daarvan hun tekstje of vragen inhoudelijk aanpassen.
- Aan leerlingen die moeite hebben met schrijven, kun je een schrijfkader aanbieden.

Lesfase 3: elkaar feedback geven

De leerlingen lezen in duo's elkaars e-mail en geven **feedback** vanuit de succescriteria: wordt het schrijfdoel bereikt? Is de e-mail inhoudelijk duidelijk en volledig? Is het taalgebruik aangepast aan de ontvanger? Laat hen hierbij nadenken vanuit het standpunt van de lezer: krijgt het dierenasiel de nodige informatie? Zijn de vragen duidelijk geformuleerd?

Ga ondertussen rond en ondersteun waar nodig.

Na deze les kan je de eerste versies opvragen om na te lezen en na te gaan welke leerlingen veel of weinig problemen ondervinden met zinsbouw.

Les 2 > inzoomen op zinsbouw en tweede versie schrijven

Lesfase 4: inzoomen op zinsbouw – klassikaal

De eerste versies van de e-mails van de leerlingen zijn klaar. Focus nu op zinsbouw door de leerlingen telkens twee **modeltekstjes met highlights** te laten vergelijken (zoals de voorbeelden in **bijlage 3**).

Bespreek met de leerlingen:

- Welk tekstje is het meest aangenaam om te lezen? Waarom?
- Focus op *variatie in zinsbouw*: hoe kun je een zin niet met het onderwerp laten beginnen? Doe even voor.
- Focus op *variatie in korte en lange zinnen*: hoe kan je zinnen met elkaar verbinden? Doe even voor.

Differentiatie:

- Je kan de leerlingen nog extra uitdagen door het nut van verwijswwoorden en synoniemen aan te kaarten. Zo kunnen ze nog meer variatie in hun tekst brengen.
 - > Je kan bijvoorbeeld tekstjes met en zonder verwijswwoorden en synoniemen laten vergelijken.
- Wijs eerst op de vormelijke eigenschappen van een goede zin. Waaruit bestaat een zin? Hoe kan je een zin herkennen?
 - > Je kan in enkele zinnen het onderwerp, het gezegde en eventueel noodzakelijke aanvullingen laten aanduiden. Wijs ook op hoofdletters en eindleestekens.

Lesfase 5: inzoomen op zinsbouw – individueel en in duo's

De leerlingen maken enkele oefeningen (zoals de voorbeelden in **bijlage 4**):

- **Verbetering oefentekst**: laat de leerlingen zinnen bouwen met andere zinsdelen dan het onderwerp op de eerste plaats. Tijdens de korte klassikale bespreking van de oefening expliciteer je nogmaals hoe een afwisselende zinsbouw teksten aangenamer maakt om te lezen.
- **Taalbeschouwelijke oefening**: laat de leerlingen zinnen verbinden met de gegeven voegwoorden. Ga even in op de betekenis van de voegwoorden. Welk verband drukken ze uit? Je kan leerlingen eventueel een beknopt overzicht geven van voegwoorden en hun betekenisverband.
- **Taalbeschouwelijke oefening**: laat de leerlingen zelf voegwoorden toevoegen aan gegeven zinnen. Focus daarbij op het betekenisverband tussen de zinnen.

Differentiatie: (zie voorbeelden in **bijlage 5**):

- Geef leerlingen een extra oefening met minder voor de hand liggende voegwoorden.
- Geef leerlingen een oefening waarbij ze onvolledige zinnen moeten aanvullen.

Gefocuste revisie: vervolgens geven de leerlingen elkaar in duo's feedback over de zinsbouw in hun eigen e-mail aan de hand van een *beperkt* aantal concrete vragen.

Gefocuste revisie betekent dat je leerlingen een tekst laat reviseren op basis van een beperkt aantal vragen of opdrachten die focussen op één of enkele tekstaspecten.

- Begint elke zin met een hoofdletter en eindigt elke zin met een leesteken?
- Bevat elke zin minstens een onderwerp en een persoonsvorm?
- Staat het onderwerp niet altijd op de eerste plaats?
- Is er afwisseling tussen korte en lange zinnen?
- Zijn de zinnen vlot leesbaar en goed te begrijpen?

Ga ondertussen rond en ondersteun waar nodig.

Lesfase 6: tweede versie schrijven, met aandacht voor zinsbouw

De leerlingen schrijven individueel een tweede versie van hun e-mail, met extra aandacht voor zinsbouw (o.a vanuit de feedback die ze tijdens de gefocuste revisie gekregen hebben). Ze kunnen hun e-mails in duo's ook eens voorlezen aan elkaar om te controleren of de zinsbouw goed is.

Ga zelf rond tijdens het schrijven, ondersteun waar nodig en noteer enkele goede [leerlingvoorbeelden](#). Bespreek vaak gemaakte fouten klassikaal indien nodig.

Afronding

Bespreek of toon enkele mooie voorbeelden die je tijdens de tweede schrijfronde hebt gezien. Ga ook even in op het schrijfproces: hoe verliep het schrijven voor de leerlingen? Vraag ten slotte om de e-mails naar jou te versturen via Smartschool of een ander leerplatform.

Geef mee dat de e-mails enkel echt naar het dierenasiel verstuurd mogen worden mits toestemming van de ouders. 😊

Andere mogelijkheden:

- *Onderwerp en doelpubliek:* naar aanleiding van Werelddierendag schrijven de leerlingen een e-mail naar de directeur van de school om te vragen of ze hun huisdier voor een dag mogen meebrengen.
- *Onderwerp:* de leerlingen schrijven een e-mail naar het Natuurhulpcentrum in Oudsbergen om te polsen naar de mogelijkheden voor een klasbezoek.
- *Schrijfdoel:* de leerlingen schrijven een e-mail naar het dierenasiel om te solliciteren als vrijwilliger
- *Teksttype:* de leerlingen kunnen ook een overtuigende presentatie maken voor hun ouders met als doel een dier te adopteren.
- *Taalbeschouwelijke focus:* op basis van eerdere schrijfproducten van je leerlingen en de veelvoorkomende onvolkomenheden daarin, kan je een andere taalbeschouwelijke focus kiezen, bv. register, tekststructuur (alineë's)

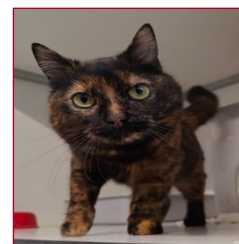
Bijlage 1

TORTILLA

Tortilla werd gevonden in Diepenbeek. Het katje bleek nog een jongedame te zijn. Tortilla is niet zo heel snel onder de indruk. Ze maakt vrij gemakkelijk contact met mensen. Naar andere katten toe is ze niet zo lief. Tortilla houdt van haar persoonlijke ruimte en hoewel ze nu iets rustiger is geworden naar haar kamergenoten, vindt ze ze toch echt niet leuk. Voor Tortilla zoeken we dan ook een thuis zonder andere dieren. Tortilla kan rustig zijn en lekker liggen dutten, maar heeft ook actieve momenten waarbij ze graag speelt. Een thuis met tuin is een must.

- Geboortedatum: 25/3/24
- Geslacht: kattin

bron: www.dierenasielgenk.be

Opdracht:

- Wat kom je te weten over het karakter van Tortilla?
- Aan welke voorwaarden moet je (of je omgeving) voldoen als je Tortilla wil adopteren?

Bijlage 2

Voorbeeld-e-mail naar een onbekende volwassene

onderwerp

aanspreking

IMS
→ alinea's

slotgroet

● ● ●
✉
☰
↩
📎
A
📍
😊
🖼️
✖

To dierenartsroosen@telenet.be +

Subject dringende afspraak kat

Beste dierenarts Roosen

Graag zou ik een afspraak maken voor mijn kat Jack. Ik denk namelijk dat hij ernstig ziek is, want hij eet al enkele dagen niet meer en hij drinkt amper. 's Nachts miauwt hij ook voortdurend en overdag loopt hij rusteloos rond. Daarom ben ik erg ongerust.

Daarnaast is het tijd voor zijn jaarlijkse vaccinatie tegen wormen en tegen de kattenziekte. Dat zou dan ook meteen kunnen gebeuren.

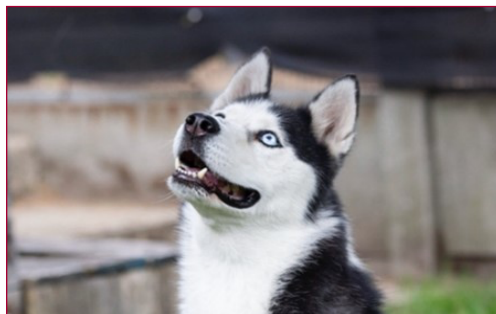
Ik ben deze week vrij op donderdagnamiddag. Kan ik dan met hem langskomen? Als ik ondertussen iets kan doen om hem te helpen, mag u mij dat ook laten weten.

Alvast bedankt voor uw reactie.

Vriendelijke groeten
Camille Hardy

Bijlage 3 - modeltekst met highlights

Storm

Storm is een prachtige, blauwogige dame. Ze wil enorm graag verhuizen naar een nieuwe thuis. Storm werd als puppy aan een boom vastgebonden. Ze werd daarom naar ons asiel gebracht.

Storm heeft in het asiel veel tijd nodig gehad. Ze voelt zich hier ondertussen thuis. Ze is vriendelijk als ze nieuwe mensen ontmoet. Ze weet goed wat ze wil en niet wil. Ze zal zelf wel komen om geaaid te worden als ze daar zin in heeft.

Storm is een prachtige, blauwogige dame. Ze wil enorm graag verhuizen naar een nieuwe thuis. **Als puppy** werd Storm aan een boom vastgebonden. **Daarom** werd ze naar ons asiel gebracht.

Storm heeft in het asiel veel tijd nodig gehad. **Ondertussen** voelt ze zich hier thuis. Ze is vriendelijk als ze nieuwe mensen ontmoet. Deze hond weet goed wat ze wil en niet wil. Ze zal zelf wel komen om geaaid te worden als ze daar zin in heeft.

Storm is een prachtige, blauwogige dame. Ze wil enorm graag verhuizen naar een nieuwe thuis. Als puppy werd Storm aan een boom vastgebonden **en** daarom werd ze naar ons asiel gebracht.

Storm heeft in het asiel veel tijd nodig gehad, **maar** ondertussen voelt ze zich hier thuis. Ze is vriendelijk als ze nieuwe mensen ontmoet. Deze hond weet goed wat ze wil en niet wil, **dus** ze zal zelf wel komen om geaaid te worden als ze daar zin in heeft.

bron: www.dierenasielsinttruiden.be

Bijlage 4 – oefeningen

1. Verbetering oefentekst: verander de woordvolgorde van de blauwe zinnen zodat niet elke zin met het onderwerp begint.

Hoi lieve Evelien

Hier zijn we nog eens om van ons te laten horen 😊. Wij zijn Sammy en Simba.

Wij zijn op 17 juli van ons pleeggezin naar onze lieve adoptieouders verhuisd.

We zijn hier heel goed ontvangen en worden heel veel geknuffeld. We kunnen in ons nieuwe huis heel goed ravotten. Ook worden we heerlijk verwend. We zijn al heel flink gegroeid. Simba en ik spelen graag samen. We halen af en toe wel wat kattenstreken uit. Onze baasjes zijn dan soms wel streng. Nog een paar maanden en we zijn 1 jaar. We gaan dan een feestje vieren. Onze baasjes zullen wat fotootjes sturen zodat jullie trots kunnen zijn op jullie werk. Wij zijn zo blij dat jullie voor ons een goede thuis hebben gevonden. We kunnen eindelijk gelukkig zijn. Dank jullie wel.

Groetjes

Sammy en Simba

bron: www.dierenasielsinttruiden.be

2. Taalbeschouwelijke oefening: verbind de zinnen door het juiste voegwoord in te vullen. Kies uit:

Het is belangrijk om de honden en katten gezond te houden	maar	het schoonmaken van de hokken een hele voormiddag in beslag neemt.
De ochtendverzorging begint erg vroeg	zodat	ze voldoende hersteld zijn van de ingreep
Bij de katten is er een erg rustige periode in de winter	aangezien	ze ook snel kans maken op een nieuwe thuis.
Gecastreerde zwervkatten worden vrijgelaten op de plaats waar ze gevangen werden	want	een echte drukke periode in de zomer aangezien het aantal kittens en katten dan enorm snel stijgt.
Het dierenasiel kan donaties en sponsoring goed gebruiken	zodra	zonder financiële steun zou het onmogelijk zijn al die viervoeters te helpen.

3. Taalbeschouwelijke oefening: voeg zelf voegwoorden toe en let daarbij op het zinsverband en de zinsbouw.

Wie komt in aanmerking om een pleeggezin te worden?

Er zijn enkele voorwaarden je een dier wil adopteren:

- Het spreekt voor zich je een echte katten- of hondenliefhebber bent.
- Je mag de gezondheid van je adoptiedier niet in gevaar brengen, moeten al je eigen huisdieren in orde zijn met inentingen en sterilisatie.
- Je mag niet voltijds werken, je tijd hebt om met de dieren door te brengen.
- Voor katten heb je een lege kamer of garage nodig, ze de eerste weken niet zouden ontsnappen.
- de kittens enkele weken binnen gebleven zijn, mag je ze geleidelijk aan naar buiten laten gaan.
- Weeskittens hebben vaste voedingsuren waaraan je je moet houden, volwassen katten niet.

Bron: www.adopteereendier.be

Bijlage 5 – differentiatieoefeningen

Vul de zinnen aan met één van de volgende voegwoorden: voordat, tenzij, indien, hoewel en zodra.

Ben je geschikt als ezel-eigenaar?

Ezels zijn weidedieren die een stal nodig hebben. Enige kennis van ezels is nodig
_____ je de dieren goed wil verzorgen. _____ je ezels koopt, ga je best bij een
aantal ezeleigenaars op bezoek om te zien wat er bij komt kijken.

De volgende vragen helpen je om te beslissen of het houden van ezels bij je past:

- Kunnen jij en je burens er tegen dat een ezel heel luid kan bellen?
- Ezels kunnen 30 tot 40 jaar oud worden, _____ ze ernstig ziek worden natuurlijk.
Kun je er zolang voor zorgen?

- _____ de meeste ezels graag een ritje maken, kunnen ze ook soms koppig weigeren.

Vind je een ezel ook een leuk dier als het niet bereden kan of wil worden?

- Ben je bereid om altijd thuis te blijven of iemand anders in te schakelen _____ je op vakantie gaat?
- Heb je de ruimte en/of financiële middelen voor een weide met stal?
- Heb je de tijd om ze dagelijks te voeren en te verzorgen?
- Heb je ongeveer 60 euro per maand per ezel over voor de voeding en verzorging?

Bron: www.adopteereendier.be

Zoek de onvolledige zinnen in het onderstaande tekstje en maak ze volledig.

Help, de kat gaat niet op de bak!

Katten zijn alleen maar onzindelijk als daar een goede reden voor is, bijvoorbeeld ziekte.

Het heeft dan ook geen enkele zin je kat te straffen of schrik aan te jagen. Geeft alleen maar meer stress en kan erger maken.

Soms wordt aangeraden de kat op te sluiten in een kleine ruimte of hok met een kattenbak er bij. Zo zou de kat dan opnieuw leren gebruiken. Dit erg dieronvriendelijk en zal het probleem niet oplossen. De kat is immers niet vergeten hoe ze de bak moet gebruiken, maar is ziek of heeft een ander probleem.

Bron: www.adopteereendier.be

Help, de kat gaat niet op de bak!

Katten zijn alleen maar onzindelijk als daar een goede reden voor is, bijvoorbeeld ziekte.

Het heeft dan ook geen enkele zin je kat te straffen of schrik aan te jagen. **Dat** geeft alleen maar meer stress en kan **het probleem** erger maken.

Soms wordt aangeraden de kat op te sluiten in een kleine ruimte of hok met een kattenbak er bij. Zo zou de kat dan **de bak** opnieuw leren gebruiken. Dit **is** erg dieronvriendelijk en zal het probleem niet oplossen. De kat is immers niet vergeten hoe ze de bak moet gebruiken, maar is ziek of heeft een ander probleem.

Bron: www.adopteereendier.be